

Ομιλία προέδρου ΕΛ.Σ.Υ/Β και προσκλητήριο πεσόντων κατά το ετήσιο μνημόσυνο πεσόντων των Υ/Β, την 13η Οκτ. 2024

Ο Πρόεδρος του Ελληνικού Συνδέσμου Υποβρυχίων, Αντιναύαρχος (ε.α.) Παναγιώτης Ραδίτσας Π.Ν., απευθυνόμενος προς τους παρευρισκόμενους στο ετήσιο μνημόσυνο της 13/10/2024, αναφέρθηκε στα γεγονότα της ιστορίας και δράσης των βυθισθέντων Υ/Β ως εξής:

Κύριε Βουλευτά και επίτιμο μέλος του Συνδέσμου μας, Κύριε Δήμαρχε, Κύριε Ναύαρχε εκπρόσωπε του Αρχηγού του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού, Κύριε Διοικητά Υ/Β, Κύριε Ακόλουθε Άμυνας του Ηνωμένου Βασιλείου, Κύριε επίτιμε Αρχηγέ ΓΕΕΘΑ, Κύριοι πρόεδροι της ΕΑΑΝ, ΣΑ/ΣΝΔ, ΕΣΝΑ και ΣΑΣΜΥΝ, Κύριοι επίτιμοι Πρόεδροι του Συνδέσμου μας, Κύριοι Ναύαρχοι, πληρώματα των υποβρυχίων μας, Κυρίες και Κύριοι, φίλες και φίλοι,

Είμαστε και πάλι εδώ πιστοί στην υπόσχεσή μας ότι δεν θα ξεχάσουμε ποτέ και θα αποδίδουμε διαχρονικά τις δέουσες τιμές στη μνήμη των 108 συναδέλφων μας, πληρωμάτων των Υ/Β, που έδωσαν τη ζωή τους κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, για την ελευθερία της πατρίδος, πιστοί στον όρκο τους, στις αξίες του Έθνους και στις παραδόσεις του Πολεμικού Ναυτικού.

Και πράγματι Κυρίες και Κύριοι, αξίζουν τιμές στα, κατά τη διάρκεια του πολέμου, πληρώματα των υποβρυχίων μας, γιατί όλοι τους, έδωσαν τον καλύτερό τους εαυτό, επιχειρώντας με επιτυχία από υποβρύχια παρωχημένης, για εκείνη την εποχή, τεχνολογίας, καθόσον ήταν κατασκευής της δεκαετίας του '20 ενώ όλα τα άλλα ναυτικά είχαν υποβρύχια πολύ νεότερα, πιο σύγχρονα και τεχνολογικά εξελιγμένα.

Ο τότε Αρχηγός Ναυτικού Ναύαρχος Σακελλαρίου αναφερόμενος στην κατάσταση τους είχε πει: «Σε οποιοδήποτε άλλο ναυτικό τα υποβρύχια αυτά θα είχαν παροπλισθεί. Όμως στο ελληνικό ναυτικό χάρις στις προσπάθειες των πληρωμάτων τους είναι ακόμα στην ενέργεια και εκτελούν πολεμικές περιπολίες».

Παρά λοιπόν την παλαιότητά τους, έχοντας ξεπεράσει το επιχειρησιακό όριο ζωής τους και παρά τα πολλαπλά προβλήματα που αντιμετώπιζαν, έδρασαν αποτελεσματικά και είχαν πολλές επιτυχίες. Αρχικά εκτελούσαν αμυντικές περιπολίες στις προσβάσεις του Πατραϊκού για αποτροπή πιθανής Ιταλικής αποβατικής ενέργειας στην ευρύτερη περιοχή και στη συνέχεια τους ανατέθηκαν επιθετικές περιπολίες στην Αδριατική και ειδικότερα στο στενό του Οτράντο με αποστολή τον εντοπισμό και βύθιση Ιταλικών μεταγωγικών. Μετά την κατάρρευση του μετώπου και την αποδημία του στόλου στην Αλεξάνδρεια, ενσωματώθηκαν στον πρώτο στολίσκο των βρετανικών υποβρυχίων. Εκεί άρχισαν νέα προβλήματα καθώς οι Βρετανοί δεν τα θεωρούσαν αξιόμαχα. Όμως και πάλι χάρις στον επαγγελματισμό των πληρωμάτων τους και την ικανότητά τους να αντεπεξέρχονται αποτελεσματικά τις δύσκολες καταστάσεις και τις συνεχείς βλάβες του υλικού, κατάφεραν να περάσουν τις επιχειρησιακές αξιολογήσεις των Βρετανών και συνέχισαν τη δράση τους, εκτελώντας πολεμικές περιπολίες στο Αιγαίο, με αποστολή τον εντοπισμό και προσβολή εχθρικών πλοίων καθώς και τη μεταφορά πρακτόρων και πολεμικού υλικού στην κατεχόμενη Ελλάδα.

Μέχρι το τέλος του πολέμου η Διοίκηση Υ/Β έχασε τέσσερα από τα έξι υποβρύχιά της.

- Το Υ/Β ΠΡΩΤΕΥΣ, Υ-3, ήταν το πρώτο που χάθηκε, στις 29 Δεκεμβρίου 1940, μετά από επιτυχή επίθεση σε Ιταλική νηοπομπή και βύθιση του ατμόπλοιου SARDEGNA έξω από τον κόλπο της Αυλώνας. Μετά την εκδήλωση της επίθεσης, το υποβρύχιο έγινε αντιληπτό από το Ιταλικό συνοδό ΑΝΤΑΡΕΣ το οποίο και το εμβόλισε ρίχνοντας παράλληλα τέσσερεις βόμβες βάθους. Αποτέλεσμα η βύθιση του ΠΡΩΤΕΑ και η απώλεια και των 48 μελών του πληρώματος. Ήταν η πρώτη μεγάλη απώλεια για το Ναυτικό μας στον πόλεμο.
- Το Υ/Β ΓΛΑΥΚΟΣ, Υ-6, ήταν το δεύτερο. Από τα τέλη του '41 βρισκόταν στη βρετανική βάση στη Βαλέτα της Μάλτας για γενική επισκευή. Στις 27 Φεβρουαρίου 1942 η βάση, βομβαρδίζεται από τη γερμανική Luftwaffe. Κατά την επίθεση αυτή σκοτώνονται ο Κυβερνήτης του υποβρυχίου Πλωτάρχης Βασίλης Αρσλάνογλου και ο Ανθυποπλοίαρχος Ιωάννης Κωστάκος. Στις 4 Απριλίου 1942 το λιμάνι δέχεται και πάλι επίθεση από γερμανικά αεροσκάφη. Το ανήμπορο να αντιδράσει Υ/Β, πλήττεται από πλήθος βομβών και βυθίζεται άδοξα μέσα σε δυο λεπτά.
- Το Υ/Β ΤΡΙΤΩΝ, Υ-5, ήταν το τρίτο. Στη 15η πολεμική περιπολία του, με κυβερνήτη τον Υποπλοίαρχο Επαμεινώνδα Κοντογιάννη, στις 16 Νοεμβρίου του 1942, ευρισκόμενο στη νότια πλευρά του Στενού Καφηρέα με αποστολή την αποβίβαση πρακτόρων και πολεμικού υλικού στην Κάρυστο, εντοπίζει εχθρική νηοπομπή και επιτίθεται χωρίς επιτυχία. Εντοπίζεται όμως και καταδιώκεται από Γερμανικό ανθυποβρυχιακό. Μετά από τέσσερις ώρες καταδίωξης και πέντε επιθέσεις, με συνολικά 58 βόμβες βάθους και αφού υπέστη σοβαρότατες βλάβες που δεν του επέτρεπαν να παραμείνει εν καταδύσει, ο Κυβερνήτης διέταξε ανάδυση και «εξόρμηση δια του πυροβόλου». Η άνισος αλλά ηρωική αναμέτρηση καταλήγει στη βύθιση του Υ/Β δια εμβολισμού, την απώλεια 24 εκ των μελών του πληρώματος και την αιχμαλωσία 28, συμπεριλαμβανομένου του Κυβερνήτη. Δύο μόνο κατάφεραν να διαφύγουν την αιχμαλωσία, ο Αρχικελευστής Νικόλαος Μαρουλάς (ηλεκτρολόγος) και ο Δίοπος Δημήτριος Παπαδημητρίου (ηλεκτρολόγος), που έφτασαν κολυμπώντας στην Εύβοια. Αργότερα με περιπετειώδη τρόπο επέστρεψαν στη Μέση Ανατολή από όπου συνέχισαν τον αγώνα ξανά ως πλήρωμα υποβρυχίων.
- Το Υ/Β ΚΑΤΣΩΝΗΣ, Υ-1, ήταν το τέταρτο. Στην 7η πολεμική περιπολία του, ευρισκόμενο βόρεια της Σκιάθου στις 14 Σεπτεμβρίου, με κυβερνήτη τον Αντιπλοίαρχο Βασίλη Λάσκο, περιπολούσε εν επιφανεία κοντά στις ανατολικές ακτές του Πηλίου, περιμένοντας σύμφωνα με τις πληροφορίες που είχε συλλέξει, τη διέλευση έμφορτου Γερμανικού μεταγωγικού που ερχόταν από τη Θεσσαλονίκη. Είχε ήδη σκοτεινιάσει όταν εντόπισε καπνό στο βάθος του ορίζοντα. Κατευθύνεται προς τα εκεί. Βρισκόμενο σε απόσταση 2.000 μέτρων από τον εχθρικό στόχο, αυτός αιφνίδια εκπέμπει σήμα αναγνώρισης. Κατανοώντας ο Λάσκος ότι πρόκειται περί εχθρικού πολεμικού, δίνει αμέσως διαταγή ταχείας κατάδυσης. Ήταν γερμανική ανθυποβρυχιακή κορβέτα που φθάνοντας πάνω από τον ΚΑΤΣΩΝΗ, πριν αυτός εκδηλώσει επίθεση, εξαπέλυσε τρεις δέσμες βομβών βάθους, με μικρά χρονικά διαστήματα ρίψης αναμεταξύ τους, που εξερράγησαν πλησίον του Υ/Β προκαλώντας σοβαρές βλάβες, ανωμαλίες και διαρροές, με παράλληλη κράτηση των μηχανών του. Η αντίδραση του Λάσκου ήταν να διατάξει επείγουσα ανάδυση και

εξόρμηση δια του πυροβόλου. Μετά από μια ηρωική αλλά άνιση ναυμαχία με τη γερμανική κορβέτα κατά την οποία χάθηκαν 32 μέλη του πληρώματος μαζί με τον Κυβερνήτη Βασίλη Λάσκο και αφού το γερμανικό σκάφος τον εμβόλισε, ο ΚΑΤΣΩΝΗΣ κυριολεκτικά φλεγόμενος από τα συνεχή πυρά που εδέχετο, έλαβε μεγάλο θετικό εκκρεμές και βυθίστηκε. 17 μέλη του πληρώματος αιχμαλωτίστηκαν. Τρεις διασωθήκαν: ο Ύπαρχος, Υποπλοίαρχος Τσουκαλάς, ο οποίος βγήκε τελευταίος από το εσωτερικό του υποβρυχίου έχοντας εξασφαλίσει ότι δεν υπήρχε κανείς εντός του, και ο Υποκελευστής Α΄ Τσίγκρος, που κολύμησαν για εννέα ώρες προς τη Σκιάθο. Επίσης, και ο Υποκελευστής Α΄ Αντωνίου, που κολύμησε για ένδεκα προς τις ακτές του Πηλίου. Και οι τρεις διέφυγαν στη συνέχεια μέσω Τουρκίας στην Αλεξάνδρεια, απ' όπου συνέχισαν τον αγώνα και πάλι ως πληρώματα υποβρυχίων.

Δεν είναι όμως δυνατόν να μη μνημονεύσουμε και τους:

- Υποπλοίαρχο Νικόλαο Μέρλιν, Ύπαρχο του Υποβρυχίου ΓΛΑΥΚΟΣ, που ως επιβαίων του Βρετανικού Υ/Β Perseus για απόκτηση εμπειρίας, ώστε να αναλάβει καθήκοντα Κυβερνήτου, απωλέσθη, όταν αυτό προσέκρουσε σε νάρκη νότια της Κεφαλλονιάς, στις 6 Δεκεμβρίου του 1941, καθώς και τον
- Υποπλοίαρχο Νικόλαο Ρουσσέν, Κυβερνήτη του Υ/Β ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗΣ, που φονεύθηκε κατά την επιχείρηση ανακατάληψης των πλοίων από τους στασιαστές στην Αλεξάνδρεια, στις 23 Απριλίου 1944.

Η απώλεια του 66% των υποβρυχίων της και του 35% του προσωπικού της, κατέστησε τη Δ.Υ. ως τη Διοίκηση με το μεγαλύτερο αναλογικά ποσοστό απωλειών από όλες τις Διοικήσεις των Ελληνικών ενόπλων δυνάμεων κατά τον Β΄ ΠΠ.

Η αξιοθαύμαστη και ηρωική δράση όλων των Υ/Β μας, που κατά τη διάρκεια του Πολέμου εξετέλεσαν 66 επιθετικές περιπολίες, 17 ειδικές αποστολές αποβίβασης ομάδων κομάντο και πολεμικού υλικού στην Ελλάδα, βύθισαν 3 εχθρικά Πολεμικά, 11 εμπορικά και 21 ιστιοφόρα, αναγνωρίστηκε από όλους τους συμμάχους και ιδιαίτερα από το Βρετανικό Ναυαρχείο, το οποίο εκφράστηκε με κολακευτικά σχόλια και αναφορές για την επαγγελματικότητα των πληρωμάτων και την αποτελεσματικότητά τους στις αναληφθείσες αποστολές, παρά την παλαιότητα των υποβρυχίων τους. Με προτάσεις δε του Βρετανού Ναυάρχου στην Αλεξάνδρεια απονεμήθηκαν σε αρκετούς αξιωματικούς παράσημα από τον Βρετανό Βασιλέα, ενώ παραχωρήθηκαν στο Ελληνικό Ναυτικό τα υποβρύχια ΜΑΤΡΩΖΟΣ και ΠΙΠΙΝΟΣ, για μερική αναπλήρωση των απωλειών του Ελληνικού στολίσκου υποβρυχίων.

Οι απωλεσθέντες των Υ/Β μας, όπως και τόσοι άλλοι αγωνιστές του Πολέμου ήταν άνθρωποι απλοί, καθημερινοί που αγαπούσαν την Πατρίδα, την ιστορία της, τα ήθη και τα έθιμα της φυλής. Είχαν οράματα και ιδανικά. Γι' αυτά πολέμησαν και γι' αυτά θυσιάστηκαν, κάνοντας αξεπέραστες πράξεις. Πολλούς από αυτούς τίμησε το Πολεμικό Ναυτικό, δίνοντας το όνομά τους σε νεότερα πλοία του στόλου μας.

Η συνεχής προσπάθειά τους για υπέρβαση στις όποιες δυσκολίες και η υπέρτατη θυσία τους στο βωμό της ελευθερίας και της ανεξαρτησίας της πατρίδας, ιδέες στις οποίες

γαλουχήθηκαν γενιές Ελλήνων, θα αποτελεί παντοτινά παράδειγμα για όλους εμάς που υπηρετήσαμε αλλά και για αυτούς που ακόμα υπηρετούν στα «μαύρα πλοία», τα αγαπημένα μας Υποβρύχια. Άλλωστε και δεν πρέπει να το ξεχνάμε, οι εν ενεργεία συνάδελφοί μας απέδειξαν κατά την κρίση και αντιπαράθεση με την Τουρκία το καλοκαίρι του '20, ότι είναι άξιοι συνεχιστές της παράδοσης και επιτυχημένης δράσης των υποβρυχίων μας.

Μαζί όμως με αυτούς τους ηρωικούς νεκρούς, θυμόμαστε και τιμούμε και τους συμπολεμιστές τους. Αυτούς που αγωνίστηκαν μέχρι το τέλος του Πολέμου και επέστρεψαν στην πατρίδα νικητές, κουβαλώντας όμως σωματικά και ψυχικά τραύματα και έφυγαν από τη ζωή τον καιρό της ειρήνης.

Επίσης θυμόμαστε και τιμούμε όλους αυτούς που έφυγαν, έχοντας υπηρετήσει στα νεότερα Υ/Β, αυτούς που συνυπηρετήσαμε ή και όχι, αυτούς που μας δίδαξαν ή τους διδάξαμε, αυτούς που ζήσαμε μαζί στον ίδιο χώρο, όπου σφυρηλατήθηκαν φιλίες και αναπτύχθηκαν αισθήματα αλληλοεκτίμησης και αλληλοσεβασμού, αυτούς που μοιραστήκαμε στιγμές, συγγενέψαμε. Αυτούς που έγιναν μέντορες για πολλούς από εμάς, αυτούς που απετέλεσαν παράδειγμα προς μίμηση για όλους εμάς.

Έχουμε δώσει μια υπόσχεση, ότι δεν θα ξεχάσουμε ποτέ και ότι θα τιμούμε πάντα, όλους αυτούς που δημιούργησαν την παράδοση στη Διοίκηση Υ/Β. Μια παράδοση που έχουμε την υποχρέωση να διατηρήσουμε, ευρισκόμενοι είτε σε ενέργεια είτε σε αποστρατεία.

Όλοι αυτοί θα παραμείνουν για πάντα στη μνήμη μας γιατί είναι ένα κομμάτι της ζωής μας.

Αιωνία τους η μνήμη.